

EEN VERGETEN SPIER

Dr. G. K. VAN DONGEN

Bij volwassenen is de functie van de *m. pterygoideus lateralis* het naar voren brengen van de *condylus mandibulae* langs het *tuberculum articulare*, hetzij door bilaterale contractie in de symmetrische openingsbeweging van de mond – die bij het spreken voorkomt –, hetzij door unilaterale contractie in de asymmetrische openingsbeweging, zoals die bij het kauwen voorkomt.

Zolang het melkgebit niet of voor een klein deel aanwezig is, zal er geen of weinig gebruik gemaakt worden van de asymmetrische openingsbeweging. Immers, de bewegingen van de onderkaak bij het zuigen kunnen, mede door het nog ontbreken van een voldoende hoog *tuberculum articulare*, beschouwd worden als vrijwel lineaire propaline bewegingen.

Doordat echter de kaakhoek in dit stadium nog zeer stomp is, zal de invloed van de *m.m. temporalis*, *masseter* en *pterygoideus medialis* op de propaline beweging van de onderkaak relatief geringer zijn dan in het volwassen stadium, zodat de *m. pterygoideus lateralis* als de belangrijkste spier bij deze beweging in dit stadium zou moeten worden aange-merkt.

Het lijkt echter aannemelijk, dat in dit stadium een synergist van de *m. pterygoideus lateralis* optreedt, en wel de, in de meeste leerboeken voor tandheelkundige anatomie ontbrekende, *m. zygomatico-mandibularis*, ook wel aangeduid als de 3e tak van de *m. masseter*. Deze spier kan bovendien door zijn meer voorwaarts gelegen *origo* en *insertie* een stabiliserende werking op de *mandibula* uitoefenen tijdens de propaline beweging.

Later, tijdens de overgang tot de asymmetrische mondopening, en vermoedelijk ook ten gevolge van de verdere uitgroei van het aangezichtsskelet, komt deze spier in zo'n nauwe relatie tot de *m.m. temporalis* en *masseter* te liggen, dat een duidelijke afgrenzing als afzonderlijke spier erg moeilijk wordt, zo zelfs, dat Testut hem tot de *m. temporalis* rekent. Ten onrechte overigens. Door zijn innervatie is deze spier meer tot de *m. masseter* dan tot de *m. temporalis* te rekenen.

Zijn functie wordt geleidelijk door de *m.m. temporalis* en *masseter*

overgenomen, zodat de m. zygomatico-mandibularis atrofieert.

Men kan zich echter voorstellen, dat onder bepaalde omstandigheden de m. zygomatico-mandibularis weer meer functioneel gaat worden en als gevolg hiervan hypertrofieert, zoals wij bij een snijzaal-preparaat konden waarnemen.

Wanneer b.v. om esthetische redenen alleen de frontelementen van het gebit nog worden behouden terwijl de molaren en premolaren worden geëxtraheerd, en wanneer er geen omstandigheden zijn, die een predelictie voor de asymmetrische openingsbeweging inhouden, d.w.z.: dat er geen occlusie is van het type, dat vergezeld gaat van een diepe beet, dan kan men zich voorstellen dat, wanneer deze toestand lang genoeg blijft bestaan, de rudimenten van de m. zygomatico-mandibularis worden ingeschakeld, ten einde een zo soepel mogelijke kauwbeweging te bewerkstelligen.

Literatuur:

1. *Crépy, C.* (1967): Anatomie cervico-faciale. Tome I. Uitg. Masson/Prélat, Paris.
2. *Derksen, A. A. D.* (1968): Inleiding tot bouw en functie van het kauwstelsel. Uitg. Oosthoek.
3. *Enlow, D. H.* (1968): The human face. Uitg. Hoeber, New York.
4. *Paturet, G.* (1951): Traité d'anatomie humaine. Tome I. Uitg. Masson, Paris.

Mr. P. D. Kleijlaan 1,
Nieuwerkerk a/d IJssel.